הָעֲצִים שֶׁתּוֹחֲבִין בָּהֶם (קסג) כְּלֵי (נ) שְׁתִיָּה, צְרִיכִין הֲדָחָה לְשׁוּם בָּהֶם כֵּלִים בְּפֶסַח (מהרי״ו ווייל (סי׳ קנג)):

תנב זְמַן הַגְעָלַת הַכֵּלִים. ובו ז׳ סְעִיפִים:

א (א) אִישׁ לְזָהֵר לְהַגְעִיל (ב) קֻדָּם שָׁעָה (ג) חֲמִישִׁית, * כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְדַקְדֵּק אִם הַכֵּלִים (ג) בְּנֵי יוֹמָן אוֹ לָאו (אוֹ אִם יֵשׁ שִׁשִּׁים בַּמַּיִם נֶגֶד כְּלִי שֶׁמַּגְעִיל אוֹ לָאו) (טור), וְכֵן אִם מַגְעִיל כֵּלִים (ג) שֶׁבְּלִיעָתָן מוּעֶטֶת עִם כֵּלִים שֶׁבְּלִיעָתָן מְרֻבָּה, (ד) וְכֵן אִם מַשֶּׁהָה הַכֵּלִים בְּתוֹךְ הַיּוֹרָה יוֹתֵר מִדַּי (ד) וְאֵינוֹ מַשֶּׁהָה אוֹתָם כָּל דָּךְ, וְכֵן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְזָהֵר (ה) שֶׁלֹּא יָנוּחוּ הַמַּיִם מֵרְתִיחָתָן. הַגָּהָה: (ו) אַךְ רַבִּים (ה) חוֹלְקִים וּסְבִירָא לְהוּ דְּאֵין הַגְעָלָה מוֹעֶלֶת כְּלוּם (ז) אִם אֵין הַמַּיִם רוֹתְחִים (וכן משמע מהרא״ש (פ״ג סי׳ ז) וסמ״ג (לאוין עו) ותרומת הדשן

א טור בְּשֵׁם אֲבִיו הָרא״ש בְּפֶרֶק ב׳ דְּפְסָחִים (סי׳ ז), וְהַמְּרַדְּכִי שָׁם (סי׳ תקנה), וּבַתּוֹסָפוֹת בְּסוֹף עֲבוֹדָה זָרָה (עו. ד״ה מכאן).

בֵּאוּר הַגְּרָאוֹת

(נ) שְׁתִיָּה. שֶׁל שָׂכָר וְיַיִן שָׁרָף:

א (ב) חֲמִישִׁית. הַיְינוּ תְּחִלַּת שָׁעָה חֲמִישִׁית סוֹף שָׁעָה רְבִיעִית, כְּיָון דְּמִשָּׁעָה רְבִיעִית נֶאֱסָר עַל כָּל פָּנִים מִדְּרַבָּנָן, תּוֹ לֹא מִיקְרֵי נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם [וּבְטַעַם חָמֵץ לֹא אָמְרִינַן דְּחוֹזֵר וְנָעוּר. וּלְעִנְיַן דִּיעֲבַד עַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן צ״ה סָעִיף ג׳]. אַחֲרוֹנִים: (ג) בְּנֵי יוֹמָן. שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁהַכְּלִי בֶּן יוֹמוֹ וְאֵין שִׁשִּׁים בְּמַיִם נִבְּדוּ, אֲפִלּוּ הָכִי שָׁרֵי, מִשּׁוּם דְּהֲוָה נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם דְּהַתִּירָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אַחַר שָׁעָה חֲמִישִׁית. וְאַף עַל גַּב דְּלָעִיל בְּסִימָן תמ״ז סָעִיף ה׳ אוֹסֵר רַמ״א דְּבָרִים הַמִּתְבַּשְּׁלִים בְּכֵלֵיהֶם, וְלֹא הַתִּיר מִטַּעַם נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם, דְּהָכָא אֵיכָּא הַרְבֵּה טְעָמִים, מִן הַמַּאֲכָל לִכְלִי וּמִן הַכְּלִי וּמִן הַמַּיִם לִכְלִי וְחָזוֹר וְיִפָּלֵט מֵהַכְּלִי לְהִתְבַּשֵּׁל תּוֹךְ הַפֶּסַח. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״א). [וְחֹק יַעֲקֹב (סק״ב) תֵּרֵץ דִּבְבִשּׁוּל אֶסְרִינַן לְכַתְּחִלָּה נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם וְהָוֵי כְּלְכַתְּחִלָּה מִתּוֹךְ שֶׁאֶפְשָׁר לְהַשְׁהוֹתָן]. חק יַעֲקֹב: (ג) מוּעֶטֶת. כְּגוֹן כַּפּוֹת וְכוֹסוֹת, וְיֵשׁ לְחוּשׁ שֶׁיִּכָּלְעוּ מִמֶּה שֶּׁפּוֹלְטִין הַקְּעָרוֹת וְהַקְּדֵרוֹת: (ד) וְאֵינוֹ מַשֶּׁהָה. דְּבָר זֶה אֵין לוֹ פְּרוּשׁ וְשִׁכְּוּת כְּלָל. עַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (סק״ה) שֶׁמִּישַׁב: (ה) חוֹלְקִים. דִּבְרֵי רַמ״א תְּמוּהִים, דְּגַם הָרַב בֵּית יוֹסֵף מוֹדֶה לָזֶה, אֶלָּא דְּלְאַחַר אִסּוּרוֹ כֵּיוָן שֶׁנָּחוּ הַמַּיִם מֵרְתִיחָתָן אָסוּר לְהַרְתִּיחָן פַּעַם שֵׁנִית, דְּכָל זְמַן שֶׁהַן רוֹתְחִין לֹא בָּלְעוּ מִמֵּי הַגְּעָלָה, וְאִם נָחוּ מֵרְתִיחָתָן בָּלְעוּ, אֲבָל קֹדֶם זְמַן אִסּוּר יָכוֹל לְהַרְתִּיחָן פַּעַם

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

חֲדָשׁוֹת, שָׁמָא הָיָה כְּבָר הַבָּרְוָא בְּחָבִית שֶׁל שָׂכָר: (קסג) כְּלֵי שְׁתִיָּה. שֶׁל שָׂכָר וְיַיִן שָׁרָף, וַהֲיָנוּ (ריד) בְּמָקוֹם שְׁתוֹחֲבִין בָּהֶם תּוֹךְ הַכְּלִי וְלֹא הַבַּיִת יָד [אַלְיָה רַבָּה (ס״ק נו)]. וּבְרִוָא שֶׁבְּחָבִיוֹת שָׂכָר, אִם תְּחִבוֹ בְּמֵי דְּבַשׁ בְּפֶסַח וְשָׁהָה מְעַט לְעַת, אָסוּר הַמֵּי דְּבַשׁ בִּשְׁתִיָּה וּבַהֲנָאָה, וְאִם אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ יֵשׁ לְהָקֵל. וְאִם הַבְּרִוָא הוּא שֶׁל יַיִן שָׁרָף, אַף בְּאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ אָסוּר, וְאַף בַּהֲנָאָה [פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק נג)]. עוֹד הֲבִיא (א״א ס״ק נב) בְּשֵׁם הַשְּׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״ל), כְּלֵי פַּרְפּוּר״י שֶׁקּוֹרִין פָּרְצֶעלַאי״ר, דִּין כְּלֵי חֶרֶס יֵשׁ לָהֶם וְלֹא כְּלֵי זְכוּכִית:

א (א) יֵשׁ לְזָהֵר וכו׳. טַעַם לָזֶה, דְּהַגָּה עִנְיַן הַגְעָלָה הוּא דְּרִתְיחַת הַמַּיִם מוֹצִיא אֶת הַבָּלוּעַ בַּכְּלִי, אֲבָל יֵשׁ לְחוּשׁ דְּאַחַר שֶׁמּוֹצִיאָה אֶת הַבָּלוּעַ יַחְזֹר וְיִבָּלַע בַּכְּלִי מַה שֶּׁפָּלְטָה, וּמִפְּנֵי חֲשָׁשׁ זֶה כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּאֵין לְהַגְעִיל רַק כְּלִי שֶׁאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ דְּאָז אַף אִם יִבָּלַע מַה שֶּׁפָּלַט הֲרֵי לְפָנֵינוּ הוּא, אוֹ שֶׁיִּהְיֶה בַּמַּיִם שִׁשִּׁים לְבַטֵּל אֶת פְּלִיטַת הָאִסּוּר. וְעַל זֶה קָאָמַר הַמְחַבֵּר דְּאִם מַגְעִיל קֹדֶם שָׁעָה חֲמִישִׁית דְּאֵין צָרִיךְ לְזָהֵר בְּכָל זֶה, מִשּׁוּם דְּאָז הָלָא הוּא עֲדַיִן זְמַן הָתֵּר חָמֵץ וַהֲוָה לֵיהּ נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם דְּהֶתֵּרָא, וַהֲיָנוּ דְּהַטַּעַם שֶׁל חָמֵץ שֶׁקִּבְּלוּ הַכֵּלִים מִתְּחִלָּה הָיָה שֶׁל הֶתֵּר, וְטַעַם שֶׁל מַיִם שֶׁקִּבְּלוּ עַתָּה מִן הַכֵּלִים גַּם כֵּן דְּהֶתֵּרָא הוּא, וּמַה שֶּׁחוֹזְרִין וְנוֹתְנִין בְּכֵלִים גַּם כֵּן דְּהֶתֵּרָא הוּא: (ב) קֻדָּם שָׁעָה חֲמִישִׁית. דְּמִתְּחִלַּת חֲמִישִׁית, כֵּיוָן (ג) דְּנֶאֱסָר עַל כָּל פָּנִים מִדְּרַבָּנָן, תּוֹ לֹא מִקְרֵי נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם דְּהֶתֵּרָא: (ג) שֶׁבְּלִיעָתָן מוּעֶטֶת וכו׳. כְּגוֹן (ג) כַּפּוֹת וְכוֹסוֹת עִם קְעָרוֹת וּקְדֵרוֹת, דְּיֵשׁ לְחוּשׁ דְּאֵחַר שֶׁיִּגְמְרוּ לְהַפְלִיט אֶת בְּלִיעָתָן הַמּוּעֶטֶת יַחְזְרוּ וְיִבָּלְעוּ מִפְּלִיטַת כֵּלִים הָאֲחֵרִים שֶׁבְּלִיעָתָן מְרֻבָּה, אֲבָל קֹדֶם שָׁעָה חֲמִישִׁית דְּהוּא כָּלוּ הֶתֵּר, אֵין לְחוּשׁ אֲפִלּוּ אִם יִבָּלְעוּ, דְּהָוֵי נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם דְּהֶתֵּרָא: (ד) וְכֵן אִם מַשֶּׁהָה וכו׳ וְאֵינוֹ וכו׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּאִם מַגְעִיל כְּלִי אִסּוּר לְהַכְשִׁירוֹ אוֹ כְּלִי חָמֵץ לְאַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ, צָרִיךְ לְדַקְדֵּק שֶׁלֹּא יַשְׁהֶה אוֹתָם הַרְבֵּה בַּמַּיִם, מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לְחוּשׁ שֶׁאַחַר גְּמַר פְּלִיטָתוֹ יַחְזֹר וְיִבָּלַע. (ג) וְגַם שֶׁלֹּא לְהַשְׁהוֹת אוֹתָם כָּלָל אֶלָּא לְהוֹצִיאוֹ תֵּכֶף, גַּם כֵּן אֵין נָכוֹן, דְּצָרִיךְ לְשַׁהוֹת מְעַט עַד שֶׁיִּפְלֹט אֶת בְּלִיעָתוֹ, וְהוּא קָשֶׁה לְצַמְצֵם. אֲבָל אִם מַגְעִיל אוֹתָם קֹדֶם זְמַן אִסּוּרוֹ, אֵין צָרִיךְ לְצַמְצֵם וְיָכוֹל לְהַשְׁהוֹת יוֹתֵר בַּמַּיִם. [וְאִם מַגְעִיל אוֹתָם לְאַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ, דְּהַיְינוּ מִשָּׁעָה חֲמִישִׁית בְּעָרֵב פֶּסַח עַד הָעָרֵב, אוֹ בְּעַלְמָא בְּכֵלִי אִסּוּר, צָרִיךְ לְדַקְדֵּק שֶׁיִּהְיֶה הַכְּלִי אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ, אוֹ שֶׁיִּהְיֶה בַּמַּיִם שִׁשִּׁים לְבַטֵּל הַבְּלִיעָה, דְּאָז גַּם כֵּן אֵין קְפִידָא אִם יַשְׁהֶה אוֹתָם הַרְבֵּה בַּמַּיִם]: (ה) שֶׁלֹּא יָנוּחוּ הַמַּיִם וכו׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּכָל זְמַן שֶׁהֵם רוֹתְחִין טְרִידִי לְמִפְלַט וְלֹא בָּלְעִי מִמֵּי הַגְּעָלָה, וּכְשֶׁנָּחוּ מֵרְתִיחָתָן בָּלְעִי: (ו) אַךְ רַבִּים חוֹלְקִין וכו׳. הָאַחֲרוֹנִים הִשִּׁיגוּ עַל הָרַמ״א, דְּגַם דַּעַת הַמְחַבֵּר כֵּן הוּא (ז) דְּאֵין הַגְעָלָה מוֹעֶלֶת אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהַמַּיִם רוֹתְחִין, אֲלָא דְּכָתַב דְּאַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ אָסוּר לְהַשְׁהוֹת הַכֵּלִים לְאַחַר שֶׁנִּנּוּחוּ הַמַּיִם מֵרְתִיחָתָן דְּאָז חוֹזְרִין וּבוֹלְעִין מִמֵּי הַגְּעָלָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן מִקֹּדֶם אֵין לְחוּשׁ לָזֶה כֵּיוָן דְּעֶצֶם הַגְּעָלָה הָיָה בְּעֵת רְתִיחָתָן: (ז) אִם אֵין הַמַּיִם רוֹתְחִין. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ (ה) הַיָּד סוֹלֶדֶת בָּהֶם, כָּל זְמַן שֶׁאֵין הַמַּיִם מַעֲלִים

בֵּאוּר הַלָּכָה

א * כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְדַקְדֵּק וכו׳. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״א). וְהַגָּהַ כְּמָה אַחֲרוֹנִים [הַמַּשָּׂה יְהוּדָה (סק״א) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א), וְכֵן הַפְּרִי חָדָשׁ וְעוֹד מְפָרְשִׁים] נִתְקַשּׁוּ בִּדְבְרֵי הַמְחַבֵּר, דְּמִשְּׁמַע מִנַּיְהּ דְּלְאַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ צָרִיךְ לְזָהֵר בְּכָל אֶלֶה, וְהַיְינוּ מִשָּׁעָה חֲמִישִׁית עַד הַלַּיְלָה, וּבְאֶמֶת זֶה אֵינוֹ, דְּאִם הוּא אֵינוֹ בֶּן יוֹמָא אוֹ יֵשׁ בַּמַּיִם שִׁשִּׁים, שׁוּב אֵינוֹ צָרִיךְ לְזָהֵר כְּלָל בְּאֵינָךְ, דְּמַה לָּנוּ אִם מַגְעִיל שְׁנֵי מִינֵי כֵּלִים אוֹ אִם מַשֶּׁהָה אוֹתָם יוֹתֵר מִדַּאי אוֹ שֶׁאַר דְּבָרִים דְּקַחֲשִׁיב, כֵּיוָן שֵׁשׁ שִׁשִּׁים אוֹ אֵינוֹ בֶּן יוֹמָא, אֲפִלּוּ אִם חָזַר וְנִכְנַס הַבְּלִיעָה בְּתוֹךְ הַכְּלִי הֲרֵי לֵיהּ נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם דְּהֶתֵּרָא. וְאֵין לוֹמַר דְּמַה שֶּׁכָּתַב הַמְחַבֵּר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְדַקְדֵּק וכו׳, וְכֵן אִם מַשֶּׁהָה וכו׳, וְכֵן שֶׁלֹּא יָנוּחוּ וכו׳, כַּוָּנָתוֹ דְּקֹדֶם שָׁעָה ה׳ אֵין צָרִיךְ לְזָהֵר כְּלָל וּלְאַחַר שָׁעָה ה׳ צָרִיךְ. לְזָהֵר בְּאֵיזֶה מֵהֶם, דְּהַיְינוּ שֶׁיִּהְיֶה שֵׁשִׁים אוֹ אֵינוֹ בֶּן יוֹמָא אוֹ שֶׁלֹּא לְהַשְׁהוֹת יוֹתֵר מִדַּאי אוֹ שֶׁלֹּא יָנוּחוּ הַמַּיִם מֵרְתִיחָתָן, דְּזֶה אֵינוֹ, דְּאִם הוּא בֶּן יוֹמָא וְאֵין שִׁשִּׁים לְבַטֵּל הַבְּלִיעָה, אַף אִם יִהְיֶה זְהִיר שֶׁלֹּא לְהַשְׁהוֹת אוֹ שֶׁלֹּא יָנוּחוּ הַמַּיִם מֵרְתִיחָתָן, גַּם כֵּן אָסוּר, דְּנָקְטִינַן כְּהַפּוֹסְקִים [הָרַשְׁבָּ״א (ח״א) בְּסִימָן רס״ג וְכֵן דַּעַת הַתּוֹסָפוֹת (ע״ז עו. ד״ה מכאן)] דְּלְעוֹלָם בּוֹלֵעַ. וְהַגָּר״א בְּאוּת י״ב פֵּרֵשׁ דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר, דְּלְרִוּחָא דְּמִלְּתָא כָּתַב כֵּלֶן, וְקַאֵי אֲפִלּוּ לְהַמְקִלִּין בְּאֵלּוּ הַטְּעָמִים לְבַד אַף בְּבֶן יוֹמָא וְאֵין שִׁשִּׁים, מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּאֵינוֹ מַשֶּׁהָה הַרְבֵּה וְהַמַּיִם לֹא נָחוּ אֵינוֹ בּוֹלֵעַ, מִכָּל מָקוֹם קֹדֶם חֲמֵשׁ טוֹב יוֹתֵר לְהַגְעִיל שָׁאנֵי אֵין צָרִיךְ לְזָהֵר כְּלָל. אֲבָל לְדִינָא אֵין נִסְקָא מִנֵּהּ בְּאֵלּוּ הַדְּבָרִים

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ריד) מִפְּנֵי שֶׁנִּתְלַחְלְחוּ מִמַּשְׁקִין שֶׁבְּתוֹכָם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁתּוֹלִין הַבַּיִת יָד:

א (ג) אַחֲרוֹנִים: (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ג) חֹק יַעֲקֹב (סק״ה). וְהַגָּה בְּשׁוּר כָּתַב דְּנוֹהֲגִין לְהַכְנִיסָן וּלְהוֹצִיאָן מִיָּד, וְעַיֵּן בַּשׁ״ז (סק״ב) שֶׁכָּתַב דְּמִיָּד לָאו דַּוְקָא, וְהַפְּרִי חָדָשׁ בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קכ״א (ס״ו) הִסְכִּים לְדִבְרֵי הַטּוּר בְּכְשֶׁטִּיה, וּמִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה טוֹב לְהִשָּׁהוֹת מְעַט: (ד) וְהָרַמ״א חָשֵׁשׁ דְּכְבָנֵת הַמְחַבֵּר הוּא, דְּכֵיוָן דְּהַגּוֹלָה שֶׁמַּכְנִיסִין בָּהּ כַּמָּה כֵּלִים זֶה אַחַר זֶה צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יָנוּחוּ מֵרְתִיחָתָן, וּמִשְּׁמַע דְּקֹדֶם זְמַן אִסּוּרוֹ אֵין לְחוּשׁ לָזֶה, וּמִשּׁוּם הָכִי הִשִּׁיג הָרַמ״א, אֲבָל בָּאֱמֶת אֵין כַּוָּנַת הַמְחַבֵּר כֵּן: (ה) פּוֹסְקִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ב הרא״ש שם בפרק ב׳ דפסחים. סימן קל״א ואגור (סי׳ תשמט) וטור בסימן ק״ה), עַל כֵּן יֵשׁ לְזָהֵר אֲפִלּוּ קֹדֶם זְמַן אִסּוּרוֹ שֶׁלֹּא יָנִיחַ מֵרְתִּיחָתָן (ח) כָּל זְמַן שֶׁמַּגְעִיל (דברי עצמו). (ט) וְשֶׁלֹּא (ו) יַכְנִיס הַכֵּלִים עַד שֶׁיַּרְתִּיחוּ הַמַּיִם, [ב]וְכֵן (י) כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהַגְעִיל הַיּוֹרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁמַּגְעִילִים בָּהּ תְּחִלָּה (ז) וְסוֹף. הַגָּהּ: וְאִם לֹא הִגְעִיל קֹדֶם זְמַן אִסּוּרוֹ, יָכוֹל לְהַגְעִיל (יא) עַד הַפֶּסַח, (יב) שֶׁאָז חָמֵץ (מ) בְּמֵשָׁהוּ וְאֵינוֹ מוֹעִיל הַגְעָלָה, שֶׁחוֹזֵר וּבוֹלֵעַ. אֲבָל מֵתֵר לְלַבֵּן כְּלֵי תוֹךְ הַפֶּסַח (דברי עצמו ותשובת רשב״א (סי׳ רפנ)). וּכְשֶׁמַּגְעִיל קֹדֶם פֶּסַח (יג) לְאַחַר (ט) שֵׁשׁ, *צָרִיךְ לְזָהֵר בְּכָל (י) הַדְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים *שֶׁאֵין צָרִיךְ לְזָהֵר בָּהֶן

בַּאֵר הֵיטֵב

שֵׁנִית וּלְהַגְעִיל בּוֹ, דְּהַיְנוּ נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם דְּהַתִּירָא. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וּבְחֹק יַעֲקֹב (סק״ח): (ו) יַכְנִיס. כְּדֵי שֶׁלֹּא יַכְלִיעַ מֵמֵי הַגְעָלָה: (ז) וְסוֹף. פֵּרוּשׁ, דְּדֵי כְּשֶׁמַּגְעִילָהּ בַּתְּחִלָּה אוֹ בַּסּוֹף: (מ) בְּמֵשָׁהוּ. מִשּׁוּם חֹל הַמּוֹעֵד הֶצְרֵף לְטַעַם זֶה, דְּאִלּוּ בְּיוֹם טוֹב עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בְּשֶׁאָר יוֹם טוֹב אָסוּר לְהַגְעִיל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן תק״ט. ט״ז: (ט) שֵׁשׁ. לְאוֹ דַּוְקָא, אֶלָּא לְאַחַר אַרְבַּע צָרִיךְ לְזָהֵר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי סָעִיף קָטָן א׳: (י) הַדְּבָרִים. פֵּרוּשׁ, שֶׁיִּרְאֶה שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַכֵּלִים בְּנֵי יוֹמָן, וְאִם הוּא בֶּן יוֹמוֹ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בַּמַּיִם שִׁשִּׁים נְגָדוֹ. וְאִם מַגְעִיל הַרְבֵּה כֵּלִים זֶה אַחַר זֶה, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שִׁשִּׁים נֶגֶד כֻּלָּם, שֶׁהָאסּוּר חוֹזֵר וְנֶעוֹר. וְאִם כְּלִי אֶחָד בָּלַע בָּשָׂר וְהַשֵּׁנִי דָּגִים, אֵין חוֹזֵר וְנֶעוֹר כֵּיוָן שֶׁהֵם טְעָמִים חֲלוּקִים. וְיִגְעִיל תְּחִלָּה כֵּלִים שֶׁבְּלִיעָתָן מוּעָט וְאַחַר כָּךְ כֵּלִים שֶׁבְּלִיעָתָן מְרֻבֶּה, וְלֹא יַשְׁהֶה אוֹתָם יוֹתֵר מִדַּי, וְלֹא יָנִיחַ הַמַּיִם מֵרְתִּיחָתָן, וּמַגְעִיל הַיּוֹרָה תְּחִלָּה וְסוֹף. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ו) וְנִרְאֶה לִי דְּאִם אֵין הַיּוֹרָה בַּת יוֹמָהּ, אֵין צָרִיךְ לְהַגְעִילוֹ תְּחִלָּה, דְּלֹא גָּרַע מֵהַכֵּלִים שֶׁעֲמָנָן. וְאִם הִגְעִילָהּ תְּחִלָּה אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַגְעִילוֹ בַּסּוֹף, דְּהָא אֵין הַכֵּלִים בְּנֵי יוֹמָן, אַךְ נָהֲגוּ לְהַחְמִיר בְּכָל הַחֲמֹרוֹת אֲפִלּוּ קֹדֶם [שָׁעָה] חֲמִישִׁית, וְכֵן כָּתַב הַבַּ״ח (ס״ד). וְכָתַב מָהֲרִי״ל (הל׳ הגעלה) וּמַשָּׂה מֹשֶׁה (סי׳ תקמו) וּמִנְהָגִים (הל׳ הגעלה ולישה) דֵּיֵשׁ לְהַגְעִיל

בֵּאוּר הֲלָכָה

דְּאַף אִם יְזָהֵר בָּהֶם אֵינוֹ מוֹעִיל לְאַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ, וְהָעִקָּר תְּלוּי שֶׁיִּהְיֶה שִׁשִּׁים אוֹ אֵינוֹ בֶּן יוֹמָא, וְאָז אַף אִם מַשֶּׁהוּ אוֹתָם יוֹתֵר מִדַּאי אוֹ שֶׁנָּחוּ אַחַר כָּךְ הַמַּיִם לֹא אִיכְפַּת לָן:

*** צָרִיךְ לְזָהֵר בְּכָל וְכוּ'. עַיֵּן בַּמ״ז (סק״ה) שֶׁכָּתַב דְּיֵשׁ עוֹד דָּבָר אַחֵר שֶׁצָּרִיךְ לְזָהֵר, דְּהַיְינוּ שֶׁלֹּא יַגְעִיל מִקְצַת הַכֵּלִי שְׁתֵּי פְּעָמִים כְּמַבֹּאר לְעֵיל בְּסִימָן** תנ״א סָעִיף ט׳, כְּגוֹן כְּשֶׁמַּגְעִיל כֵּלִים גְּדוֹלִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס הַכְּלִי בְּיוֹרָה בְּבַת אַחַת, לֹא יַגְלְגְּלוֹ בְּיָדוֹ סָבִיב בַּמַּיִם, שֶׁלֹּא יַחֲזֹר וְיַכְנִיס בַּמַּיִם מִמְּקֹמָם שֶׁכְּבָר הַגְעָלוּ פַּעַם אַחַת וּפָלַט כָּל גִּעוּלוֹ, וְעָכְשָׁיו כְּשֶׁיַּחֲזֹר וּמַכְנִיס בַּמַּיִם הוּא חוֹזֵר וּבוֹלֵעַ מַה שֶּׁפָּלַט כְּבָר, וַאֲפִלּוּ אִם יִרְצֶה לְהַכְנִיס בַּמַּיִם רַק חֲצִי הַכְּלִי וּלְהוֹצִיאוֹ לְאַחַר שֶׁפָּלַט גִּעוּלוֹ וְלַחֲזֹר וּלְהַכְנִיס חֲצִי הָאַחֵר וּלְצַמְצֵם שֶׁלֹּא יַכְנִיס מִקְצַת אֶחָד שְׁנֵי פְּעָמִים, גַּם כֵּן קָשֶׁה מְאֹד הַצְּמְצוּם בָּזֶה, וְכֵן כְּשֶׁהוּא עוֹשֶׂה דָּבָר זֶה בִּצְבֶת גַּם כֵּן אִי אֶפְשָׁר לִזָּהֵר בָּזֶה. **וְעַל כֵּן יֵצֵא הַטּ״ז, שֶׁיַּגְעִיל בְּשִׁבְכָה אוֹ בִּכְלִי מְנֻקָּב, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הַהַגְעָלָה בְּבַת אַחַת, אוֹ שֶׁיֵּשׁ שִׁשִּׁים בַּמַּיִם נֶגֶד הַכְּלִי דְּאָז מִתְבַּטֵּל הַפְּלִיטָה תּוֹךְ הַמַּיִם, וַאֲפִלּוּ אִם חוֹזֵר וְיִבְלַע אֵין בְּכָךְ כְּלוּם, אֲבָל בָּזֶה לֹא יוּכַל לְהַגְעִיל בַּמֶּה כֵּלִים בְּיוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהַמְנָהָג בֵּינֵינוּ, דְּחוֹזְרִין וּמְצָטְרְפִין הַפְּלִיטוֹת זֶה עִם זֶה וְצָרִיךְ שִׁשִּׁים נֶגֶד כָּל הַכֵּלִים. וְיֵשׁ עוֹד עֵצָה מֵה שֶׁהִסְכִּימוּ הָאַחֲרוֹנִים** (הַמַּשָּׂה יְהוּדָה) (סק״ד) וְהַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ו)**, כְּגוֹן שֶׁהַכֵּלִי אֵינוֹ בֶּן יוֹמָא, דְּהַיְנוּ נוֹתֵן טַעַם לְפִגְּם.** וּמַה שֶּׁפִּקְפֵּק הַט״ז דְּהָלֹא נוֹתֵן טַעַם לְפִגְּם אָסוּר לְכַתְּחִלָּה כְּבָר הִשִּׁיגוּ עָלָיו, דְּזָקָא בְּעֶלְמָא שֶׁהַקְּדָרָה נִבְלַע בָּהּ טַעַם מְשֻׁבָּח מִתְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ נִפְגַּם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּהַגְעָלָה דַּאֲפִלּוּ אִם חוֹזֵר וְנִבְלָע בְּכֵלִי הֵרֵי לָא נִבְלַע אֶלָּא טַעַם פָּגוּם, וְכֵן הַמִּנְהָג לְהָקֵל בָּזֶה]:

*** שֶׁאֵין צְרִיכִין לְזָהֵר בָּהֶם וְכוּ'.** הִנֵּה הָרַמ״א וְהַמְחַבֵּר בְּכָל סָעִיף זֶה קַיְימָא בְּחַדָּא שִׁיטְתָּא, דִּבְזַמָּן שֶׁמַּפְתִּיר הַחֹמֶץ מִיקְרֵי נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם דְּהַתִּירָא, וְאֵין צָרִיךְ לְזָהֵר בְּשׁוּם דָּבָר. וְעַיֵּן בְּעוֹלַת שַׁבָּת (סק״א) וּבְפִרְאֵי חָדָשׁ וּבְבֹאוּר הַגְּרַ״א, דְּכָל זֶה הוּא לְדַעַת הַפּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִין דְּחֹמֶץ מִיקְרֵי הַתִּירָא בְּלַע, **אֲבָל לְדַעַת הַסּוֹבְרִין דְּחֹמֶץ מִיקְרֵי אִסּוּרָא בְּלַע, וְכֵן סְתָם הַמְחַבֵּר** לְעֵיל בְּסִימָן תנ״א סָעִיף ד׳, [ג]**אִם כֵּן אֵין חִלּוּק בֵּין קֹדֶם שָׁעָה חֲמִישִׁית אוֹ כָּל הַיּוֹם.** וְעַיֵּן שָׁם בְּפִרְאֵי חָדָשׁ שֶׁהַקְשָׁה דִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים אַהֲדָדֵי. **וּלְפִי זֶה בְּאֶחָד מִשְּׁנֵי דְּבָרִים שֶׁהֲבֵאתִי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה, דְּהַיְינוּ שֶׁיִּהְיוּ הַכֵּלִים אֵינָן בְּנֵי יוֹמָן, אוֹ שֶׁיִּכְשִׁיר הַיּוֹרָה הַגְּדוֹלָה וְיִהְיֶה בָּהּ שִׁשִּׁים לְכָטֵל הַכֵּלִים שֶׁמַּגְעִילִין בָּהּ, שֶׁזֶּהוּ מַעֲקַר הַדִּין, צָרִיךְ לְזָהֵר בָּזֶה אֲפִלּוּ כְּשֶׁמַּגְעִיל בִּזְמַן הֶתֵּר חֹמֶץ מִדִּינָא. וּבְמִדִּינָתֵנוּ שְׁנוֹהֲגִין לְהַגְעִיל בְּיוֹרָה גְּדוֹלָה כָּל כְּלֵי אַנְשֵׁי הָעִיר, שֶׁהֶתֵּר שִׁשִּׁים אִי אֶפְשָׁר לִהְיוֹת נֶגֶד כָּל הַכֵּלִים, שֶׁהֲרֵי מִצְטָרְפִין יַחַד כָּל הַפְּלִיטוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם** (סק״ו)**, עַל כֵּן יֵשׁ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לְהַגְעִיל שׁוּם כְּלִי אֶלָּא אִם כֵּן עָבַר מַעַת לְעֵת מֵעֵת שֶׁשְּׁתָּמַשׁ בָּהּ חֹמֶץ, וְיֵשׁ מְהַדְּרִין שֶׁכְּשֶׁרוֹצִין לְהַגְעִיל כֵּלֵיהֶם מֵחֹמֶץ פּוֹסְקִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם חֹמֶץ שִׁלְשָׁה יָמִים מִקֹּדֶם** [מַהֲרִי״ל (הל׳ הגעלה) וּמַשָּׂה מֹשֶׁה (סי׳ תקמו)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

רְתִיחָה אֵינָם מַפְלִיטִין: **(ח) כָּל זְמַן שֶׁמַּגְעִיל.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁהַיּוֹרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁמַּנִּיחִין בָּהּ כֵּלִים כָּל שָׁעָה לְהַגְעִיל, לֹא תָּנוּחַ הַמַּיִם מֵרְתִּיחָתָן כָּל הַזְּמַן שֶׁהוֹלֵךְ וּמַגְעִיל בָּהּ, דְּאוֹתוֹ כְּלִי שֶׁנִּיחַ בָּהּ אַחַר שֶׁנָּחוּ הַמַּיִם אֵין עוֹלֶה לָהּ הַגְעָלָה [אִם לֹא שֶׁיִּשְׁהֶה הַכְּלִי בָּהּ (ו) עַד שֶׁיַּחְזֹר וְיַרְתִּיחַ הַמַּיִם]. וְהִנֵּה טָבַע הַמַּיִם (ז) דְּנָיְחִי מֵרְתִּיחָתָן כְּשֶׁמַּכְנִיסִין בָּם כֵּלִים צוֹנְנִים לְהַגְעִיל, עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַמְתִּין בְּכָל כְּלִי עַד שֶׁיַּעֲלוּ הַמַּיִם אֲבַעְבּוּעוֹת. וְיֵשׁ לְהַזְהִיר לַמַּגְעִילִין בָּזֶה, כִּי הֵם נוֹהֲגִים בָּזֶה קַלּוּת וּמַגְעִילִין בְּמְהִירוּת זֶה אַחַר זֶה, וְאֵינָם מְדַקְדְּקִים לִרְאוֹת אִם מַעֲלִין רְתִיחָה. וְאָפְשָׁר לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת, כִּי אֵין דַּרְכָּךְ לְהַגְעִיל רַק קְעָרוֹת וְכַפּוֹת שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין עַל יְדֵי עֲרוּי, דְּבָהֶם מְהַנֵּי הַגְעָלָה בְּמַיִם שֶׁהַיָּד סוֹלֶדֶת בָּהֶם לְבַד, אָכֵן בְּקֻדֶּרֶת נְחֹשֶׁת וּדְבָרִים שֶׁתִּשְׁתַּמְּשִׁין עַל יְדֵי כְּלִי רִאשׁוֹן, נִרְאֶה דַּאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד לֹא מְהַנֵּי הַגְעָלָה זוֹ, וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהַגְעִיל. [אַף לְעִנְיַן לֶאֱסֹר הַמַּאֲכָל אִם נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּפֶסַח, א]מְסְתַּפֵּק הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ג), וְנִרְאֶה דְּאִם הוּא אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ מֵעֵת שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ הַחֹמֶץ, יֵשׁ לְצַדֵּד לְהָקֵל]. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, דְּנָכוֹן לְהַעֲמִיד אֵצֶל הַגְעָלָה בַּעַל תּוֹרָה הַבָּקִי בְּדִינֵי הַגְעָלָה: **(ט) וְשֶׁלֹּא יַכְנִיס וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּאִם מַגְעִיל לְאַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ, (מ) אֵין נָכוֹן לְהַכְנִיס הַכְּלִי קֹדֶם שֶׁיַּרְתִּיחוּ הַמַּיִם אַף שֶׁיִּשְׁהֶה בְּתוֹכוֹ עַד שֶׁיַּרְתִּיחוּ, מִטַּעַם שֶׁלֹּא יִבְלַע אָז מִמֵּי הַגְעָלָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם פְּלִיטַת הַכֵּלִים [וְאַף דְּאַחַר כָּךְ כְּשֶׁיַּרְתִּיחוּ הַמַּיִם יַפְלִיט גַּם בְּלִיעָה זוֹ, מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה אֵין כְּדַאי לְהוֹסִיף בָּהּ בְּלִיעַת חָמֵץ], מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם מַגְעִיל קֹדֶם זְמַן אִסּוּרוֹ אֵין לָחֹשׁ לָזֶה: **(י) כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּאִם יַגְעִיל לְאַחַר זְמַן אִסּוּר, צָרִיךְ לְהַגְעִיל מִתְּחִלָּה הַיּוֹרָה שֶׁמַּגְעִיל בָּהּ הַכֵּלִים וְיִשְׁפֹּךְ מֵי הַגְעָלָה לַחוּץ, וְיַרְתִּיחַ בָּהּ מַיִם אֲחֵרִים וְיַכְנִיס בְּתוֹכָהּ אֶת הַכֵּלִים [שֶׁאִם לֹא יַגְעִילָהּ מִתְּחִלָּה, הֲרֵי הַמַּיִם שֶׁבַּיּוֹרָה (ט) נֶאֱסָרִין מֵחֲמַת הַיּוֹרָה שֶׁאֵין בַּמַּיִם שִׁשִּׁים כְּנֶגֶד כָּל הַיּוֹרָה, וְחוֹזְרִין הַמַּיִם הַנֶּאֱסָרִין וְאוֹסְרִין הַכֵּלִים הַנִּגְעָלִים בְּתוֹכוֹ], וְגַם בַּסּוֹף לְאַחַר הַגְעָלַת כָּל הַכֵּלִים כְּשֶׁרוֹצֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַיּוֹרָה, צָרִיךְ לְהַגְעִיל שֵׁנִית שֶׁתַּפְלִיט מֵי הַגְעָלָה הַנִּבְלָעִין בְּתוֹכָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם מַגְעִיל הַכֵּלִים קֹדֶם זְמַן הָאסּוּר אֵין צָרִיךְ לְהַגְעִיל הַיּוֹרָה בִּתְחִלָּה, דְּאָז הוּא נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם דְּהַתִּירָא וְכַנַּ״ל, (י) וְרַק אִם רוֹצֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהַיּוֹרָה לְאַחַר זְמַן אִסּוּר צָרִיךְ שֶׁיַּגְעִילֶנָּה בַּסּוֹף: **(יא) עַד הַפֶּסַח וְכוּ'.** מְשׁוּם חֹל הַמּוֹעֵד הֶצְרֵף לְטַעַם זֶה, דְּאִלּוּ בְּיוֹם טוֹב עַצְמוֹ אֲפִלּוּ בְּשֶׁאָר יוֹם טוֹב אָסוּר לְהַגְעִיל, כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן תק״ט (ס״ה). [ט״ז (סק״ד)]: **(יב) שֶׁאָז חָמֵץ בְּמֵשָׁהוּ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְאֵינוֹ מוֹעִיל אַף אִם יִרְצֶה לְהַגְעִילָהּ בְּתוֹךְ כְּלִי גָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שִׁשִּׁים כְּמֵימֶיהָ נֶגֶד הַכְּלִי לְכַטֵּל הַפְּלִיטָה, וְאַף שֶׁהַכְּלִי אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ מֵעֵת שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהּ הַחֹמֶץ וְגַם הַכְּלִי גָּדוֹל אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר לְדִידָן דְּקַיְמָא לָן בְּסִימָן תמ״ז סָעִיף י׳ לְהַחְמִיר בְּפֶסַח אַף בְּנוֹתֵן טַעַם לְפִגְּם: **(יג) לְאַחַר שֵׁשׁ.** לְאוֹ דַּוְקָא, דְּאַף לְאַחַר אַרְבַּע צָרִיךְ לְזָהֵר, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן ב׳, כֵּן

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (ס״ג) כתב: כלים שרוב תשמישן הוא על ידי חום כלי ראשון, אפילו בדיעבד אוסרים את החמין שנשתמשו בהם אם הגעילן בחמין שלא העלו רתיחה. **ב]** ובשו״ע הרב (סכ״א) כתב: ואף על פי שאף אם יבלעו קודם רתיחת המים יפליטו אחר כך כשירתיחו המים ושוב לא יבלעו כשיזהר להוציאם מהיורה טרם שינוחו המים מרתיחתם, מכל מקום לכתחלה צריך לתקן בענין שלא יבליעו כלל, שאין להבליע איסור לכתחלה על דעת שיגעילו ויפליטו אחר כך. **ג]** ובשו״ע הרב (סי״ג) כתב כשו״ע ורמ״א לחלק בין אחר שעה ה׳ לקודם.

עוז והדר - Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

קָדָם שֵׁשׁ: **ב** (יד) [ג]יֵשׁ לְזָהֵר (טו) מִלְּהַגְעִיל כְּלֵי הַבָּשָׂר וּכְלֵי חָלָב (יפ) (טז) בְּיַחַד, אֶלָּא אִם כֵּן (יז) אָחַד מֵהֶם (יח) אֵינוֹ (יט) בֶּן יוֹמוֹ. (כָּל שֶׁכֵּן (יט) כְּלִי שֶׁל (יג) אִסּוּר. עַל כֵּן נָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְהַגְעִיל (יד) (כ) שׁוּם כְּלֵי בֶּן יוֹמוֹ): **ג** [ד]לֹא יַנִּיחַ כֵּלִים הָרְבֵּה (כא) לְתוֹךְ כְּלִי וְיַגְעִילֵם יַחַד (כב) (אִם (טו) נוֹגְעִים זֶה בָּזֶה):

ג הָרַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּבָה (עי' ח"א סי' רסב).
ד מָרְדְּכִי בְּפֶרֶק ב' דְּפְסָחִים (סי' תקפ) בְּשֵׁם הָרוֹקֵחַ (סי' רנב).

בְּאֵר הַיטֵב

שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם פֶּסַח. וְכָתַב סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן (תש"ל) [תשל"א] בַּעַל תּוֹרָה הַבָּקִי בְּהַגְעָלָה הוּא יַגְעִיל, וְהוּא נָכוֹן. וְעַיֵּן חק יַעֲקֹב (סק"ו): **ב** (יפ) **בְּיַחַד.** פָּרוּשׁ, שְׁתּוֹחֵב אוֹתָם בְּפַעַם אַחַת בַּיּוֹרָה וְאֵין שִׁשִּׁים בַּיּוֹרָה נֶגֶד שׁוּם אַחַת מֵהֶן. וּלְעִנְיַן דִּיעֲבַד, עַיֵּן בְּיוֹרָה דֵּעָה סִימָן צ"ה סָעִיף ג'. וְעַיֵּן סִימָן תק"ט בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן י"א טַעַם לְאוֹתָם הַנּוֹהֲגִים שֶׁלֹּא לְהַגְעִיל כְּלִי חָלָב בְּבָשָׂר אוֹ אִיפְכָּא: (יט) **בֶּן יוֹמוֹ.** אוֹ אִיפָּא שִׁשִּׁים נֶגְדּוֹ. וְכָל זֶה בְּשֶׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה אוֹ בְּעֶרֶב פֶּסַח קֹדֶם שָׁעָה חֲמִישִׁית, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְזַהֵר בְּכָל אֶחָד מֵהֶן שֶׁלֹּא יְהֵא בֶּן יוֹמוֹ אוֹ שִׁשִּׁים כְּמִבְאָר: (יג) **אִסּוּר.** שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיְּהֵא שָׁאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ אוֹ בְּמִים שִׁשִּׁים נֶגְדּוֹ, וְאֵז מַתִּיר לְהַגְעִיל אֲפִלּוּ הַכְּלִי שֶׁל אִסּוּר תְּחִלָּה: (יד) **שׁוּם כְּלֵי.** אֲפִלּוּ לְבַדּוֹ וְקֹדֶם שָׁעָה חֲמִישִׁית וְגַם יֵשׁ שִׁשִּׁים, מִשּׁוּם גְּזֵרָה דִּכְלִי שֶׁל אִסּוּר דְּלֹא מְהַנֵּי לֵיהּ הַגְעָלָה כָּל זְמַן שֶׁחוֹזֵר וּבוֹלֵעַ מִפֵּי הַגְעָלָה, דְּלֹא שָׁקֵיל בּוֹ נוֹתֵן טַעַם דְּהַתִּירָא. [וְשׁ"ךְ יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן צ"ה (סק"ט) מַקְשֶׁה מִדְּאָמְרִינַן שָׁם (ס"ג) קְעָרָה בְּשָׂר שֶׁהוּדְּחָה בְּיוֹרָה חוֹלֶבֶת מַתֶּרֶת, וְחַרֵּץ דְּהָתָם דְּיֵשׁ נוֹתֵן טַעַם בְּדִיעֲבַד. וּפְרִי חָדָשׁ דְּחָה סְבָרָתוֹ הֲלֹא הָנֵי נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם דְּהָתִירָא, אֶלָּא דְּמַפֵּיק דְּחוּמְרָא לְכִתְחִלָּה הוּא לְסִבְרַת פּוֹסְקִים דְּלֹא מִיקְרֵי נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם כִּי הָשְׁתָּא מִתְעָרְבִים בְּפַעַם אַחַת בַּמַּיִם]. כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) אֲפִלּוּ שֶׁלַּחְנוֹת יְשָׁפְשֵׁף יָפָה וְיִהְיֶה אַחַר הַשְּׁפִשּׁוּף מַעַת לְעַת שֶׁלֹּא יִהְיוּ בֶּן יוֹמוֹ, וְיִהְיוּ מְנֻגָּבִין מִן הַמַּיִם צוֹנְנִין, שְׁמָא יִצְטַנְּנוּ מֵהֶן הָרוֹתְחִין. וְיִזָּהֵר לִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם בְּזֵרִיזוּת וְלֹא עַל יְדֵי זְרִיקָה בְּאֲוִיר, דְּזֶה לֹא מְיַחֲשֵׁב עֲרוּי. [עַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן (צ"ה) [צ"ב] (ס"ז). וְיִזָּהֵר שִׁישְׁפֹּךְ מִן הַכְּלִי שֶׁבְּשַׁל בּוֹ הַמַּיִם, וְלֹא יִשְׁאֹב עִם כְּלִי אַחֵר מֵהַקְּדָרָה וּלְעָרוֹת עֲלֵיהֶן לְהַגְעִיל, דְּזֶה מִקְרֵי כְּלִי שֵׁנִי, אֲבָל אִם שׁוֹהֶה אֶת הַכְּלִי שֶׁשּׁוֹאֵב עִמּוֹ תּוֹךְ הַקְּדָרָה שֶׁמַּעֲלִין הַמַּיִם רְתִיחָתָן, מִקְרֵי שִׁפּוּי כְּלִי רִאשׁוֹן, עַיֵּן ט"ז בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן צ"ב (סק"ל). עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם מַהֲרִי"ל (שם). וְעַיֵּן חק יַעֲקֹב (ס"ק יז). וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תנ"א סָעִיף קָטָן מ"ג: **ג** (טו) **נוֹגְעִים.** וּלְעִנְיַן טְבִילַת כֵּלִים אֵין קְפִידָא, [וְדֶשֶׁם תְּלוּי בַּחֲצִיצָה].

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

כְּתָבוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים, אֶלָּא שֶׁכָּתְבוּ (יפ) דְּמַה שֶּׁכָּתַב הָרַמ"א דְּצָרִיךְ לִזָּהֵר בְּכָל הַדְּבָרִים, לָאו בְּדָווְקָא, דְּמִדִּינָא דַּי מֵאַרְבַּע שָׁעוֹת עַד הַלַּיְלָה בְּאֶחָד מִשְּׁנֵי הַדְּבָרִים, וּכְדִלְקַמָּיהּ. וְיֵשׁ (יב) מְתָרְצִים דְּלְהָכִי נָקַט לְאַחַר שֵׁשׁ, דְּאָז מֻהְנָּכוֹן לִזָּהֵר (יג) בְּכָל הַדְּבָרִים הַמְּזֻכָּרִים בְּדִבְרֵי הַמְחַבֵּר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם מַגְעִיל לְאַחַר אַרְבַּע עַד שֵׁשׁ דַּי שֶׁיְּהֶיהָ זָהִיר בְּאֶחָד מִשְּׁנֵי הַדְּבָרִים, דְּהֵינוּ: א) שֶׁיִּרְאֶה שֶׁלֹּא יִהְיֶה הַכְּלִי שֶׁמַּגְעִיל וְגַם הַיּוֹרָה הַגְּדוֹלָה שֶׁמַּגְעִיל בְּתוֹכָהּ, שְׁנֵיהֶם לֹא יִהְיוּ בְּנֵי יוֹמָן. ב) אִם הַכְּלִי שֶׁמַּגְעִיל הוּא בֶּן יוֹמוֹ, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בַּמַּיִם שִׁשִּׁים נֶגֶד כָּל אוֹתוֹ הַכְּלִי לְבַטְּלוֹ [וְאִם מַגְעִיל הַרְבֵּה כֵּלִים זֶה אַחַר זֶה, בְּתוֹךְ הַפְּלִיטָה חוֹזֵר וְנֶעוֹר וּמִצְטָרֵף יַחַד]. אָכֵן אִם הַיּוֹרָה הַגְּדוֹלָה הוּא בֶּן יוֹמוֹ, אֵין שׁוּם תַּקָּנָה לְהַגְעִיל בָּהּ אֶלָּא אִם כֵּן יַכְשִׁירָהּ מִקֹּדֶם כַּדִּין, דְּמַיִם שֶׁבְּתוֹכָהּ אֵין בָּם שִׁשִּׁים נֶגֶד הַכְּלִי גּוּפָא, כַּמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וְכָל זֶה מִדִּינָא, אֲבָל בְּכָבָר נָהֲגוּ לְכִתְחִלָּה לְהַחְמִיר (טו) בְּכָל הַחֲמוּרוֹת, וַאֲפִלּוּ אִם מַגְעִיל בְּשָׁעָה רְבִיעִית אוֹ קֹדֶם [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וּבֵ"ח (ס"ד)]. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה שאין) שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּשֵׁם כַּמָּה אַחֲרוֹנִים שְׁפוֹבְרִים, דִּשְׁנֵי דְּבָרִים אֵלּוּ, הַיְנוּ מַה שֶּׁמְּצָרְיכִין שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַכֵּלִים בְּנֵי יוֹמָן אוֹ שֶׁיִּהְיֶה בַּמַּיִם שִׁשִּׁים לְבַטָּלָן, הוּא מִדִּינָא אֲפִלּוּ קֹדֶם זְמַן אִסּוּר חָמֵץ. מֻתָּר לְהַגְעִיל סַכִּין אִסּוּר בְּקֻדָּרָה (טו) כְּשֶׁרָה (יז) אִם יֵשׁ שִׁשִּׁים בַּמַּיִם נֶגְדּוֹ, וְלֹא הָוֵי כְּמִבַּטֵּל אִסּוּר, כֵּיוָן שֶׁאֵין כַּוָּנָתוֹ אֶלָּא לְהוֹצִיא הַבְּלִיעָה, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אַחַר כָּךְ בְּהַמַּיִם שֶׁבְּקֻדָּרָה [אַחֲרוֹנִים]. וְעַיֵּן בְּחָכְמַת אָדָם כְּלָל מ"ז סָעִיף ח': **ב** (יד) **יֵשׁ לְזָהֵר.** וּלְדַעַת רַמ"א בְּיוֹרָה דֵּעָה סִימָן צ"ה סָעִיף ג' בַּהַגָּ"ה, (יפ) אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד אָסוּר: (טו) **מִלְּהַגְעִיל.** וַאֲפִלּוּ קֹדֶם שָׁעָה חֲמִישִׁית, כֵּיוָן שֶׁהוּא מִשַּׁעַת בְּשָׂר וְחָלָב: (טז) **בְּיַחַד.** פָּרוּשׁ (יט) שֶׁתּוֹחֵב אוֹתָם בְּפַעַם אַחַת בַּיּוֹרָה, וְהַטַּעַם, דִּפְלִיטַת הַבָּשָׂר וְחָלָב מִתְעָרְבִים בְּיַחַד וְנִבְלָעִין בְּתוֹךְ הַכֵּלִים וְנֶאֱסָרִין: (יז) **אֶחָד מֵהֶם וְכוּ'.** דְּכָן יוֹמוֹ מַתִּיר, שֶׁמְּקַבֵּל מֵאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ רַק טַעַם פָּגוּם, וְשֶׁאֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ גַּם כֵּן מַתִּיר, שֶׁהַטַּעַם שֶׁבּוֹלֵעַ מִבֶּן יוֹמוֹ הוּא נוֹתֵן טַעַם בַּר נוֹתֵן טַעַם דְּהָתָם הָרַמ"א וְלֹא חָשִׁיב טַעַם, וְיָכוֹל לַעֲשׂוֹת אַחַר הַגְעָלָה (כ) מִכָּל אֶחָד מַה שֶּׁיִּרְצֶה בָּשָׂר אוֹ חָלָב: (יח) **אֵינוֹ בֶּן יוֹמוֹ.** וְהוּא הַדִּין אֲפִלּוּ שְׁנֵיהֶם בְּנֵי יוֹמָן (כפ) אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ שִׁשִּׁים נֶגֶד כָּל אֶחָד מֵהֶם, דְּאָז פְּלִיטָתוֹ נִתְבַּטֶּלֶת וְהָוֵי כְּמַאן דְּלֵיתָא. וְכָל זֶה בְּשָׁאַר יְמוֹת הַשָּׁנָה וּמִשּׁוּם אִסּוּר בָּשָׂר וְחָלָב, אוֹ בְּעֶרֶב פֶּסַח קֹדֶם שָׁעָה חֲמִישִׁית, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לִזָּהֵר בְּכָל אֶחָד שֶׁלֹּא יִהְיֶה בֶּן יוֹמוֹ אוֹ שֶׁיִּהְיֶה שִׁשִּׁים נֶגֶד כֻּלָּם, וְכַנַּ"ל בְּסָעִיף קָטָן י"ג: (יט) **כְּלִי שֶׁל אִסּוּר.** פָּרוּשׁ, אַף שֶׁמַּגְעִילָהּ בְּעַצְמָהּ, (כג) יֵשׁ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בֶּן יוֹמוֹ מֵעֵת שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ הָאִסּוּר, אוֹ שֶׁיִּהְיֶה בַּמַּיִם שִׁשִּׁים נֶגְדּוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵאָסֵר אִם יַחְזֹר וְיִבְלַע אֶת פְּלִיטָתוֹ: (כ) **שׁוּם כְּלֵי בֶּן יוֹמוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (כג) בֵּין מִבְּשָׂר לְחָלָב אוֹ מֵחָמֵץ לְמַצָּה, וַאֲפִלּוּ מַגְעִילוֹ לְבַדּוֹ וְקֹדֶם שָׁעָה חֲמִישִׁית (כד) וְיֵשׁ שִׁשִּׁים, מִשּׁוּם גְּזֵרָה שֶׁמָּא יַגְעִיל כְּלִי שֶׁל אִסּוּר בְּפָחוֹת מִשִּׁשִּׁים, דְּשָׁם לֹא מְהַנֵּי לֵיהּ הַגְעָלָה כָּל זְמַן שֶׁהוּא בֶּן יוֹמוֹ, שֶׁחוֹזֵר וּבוֹלֵעַ מִמֵּי הַגְעָלָה. וַאֲפִלּוּ שֶׁלַּחְנוֹת יְשָׁפְשֵׁף יָפָה, וְיִשָּׁהֶה אַחַר הַשְּׁפִשּׁוּף (כה) מַעַת לְעֵת, שֶׁלֹּא יִהְיוּ בְּנֵי יוֹמָן. וְיִהְיוּ מְנֻגָּבִין יָפָה מִן הַמַּיִם הַצּוֹנְנִים, שְׁמָא יִצְטַנְּנוּ מֵהֶן הָרוֹתְחִין. וְיִזָּהֵר לִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם בְּזֵרִיזוּת, וְלֹא עַל יְדֵי זְרִיקָה בָּאֲוִיר, דְּזֶה לֹא חָשִׁיב עֲרוּי. וְיִזָּהֵר שֶׁיִּשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם מִן הַכְּלִי שֶׁבִּשַּׁל בּוֹ הַמַּיִם, אֲבָל לֹא יִשְׁאֹב עִם כְּלִי אַחֵר מֵהַקְּדָרָה וּלְעָרוֹת עֲלֵיהֶן לְהַגְעִיל, דְּזֶה מִקְרֵי כְּלִי שֵׁנִי אִם מַגְעִיל בְּלִי אֲחֵר מֵהַקְּדָרָה עַד שֶׁהַמַּיִם מַעֲלִין רְתִיחָה בְּקֻדָּרָה קְטַנָּה, אוֹ מִקְרֵי שִׁפּוּר כְּלִי רִאשׁוֹן [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט) בְּשֵׁם מַהֲרִי"ל (הל' הגעלה)]. וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן תנ"א בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן קי"ד בְּשֵׁם מַהֲרִי"ו וַוייל (סי' קצג): **ג** (כא) **לְתוֹךְ כְּלִי.** הַיְנוּ (כו) סַל מְנֻקָּב אוֹ שְׁקֶרָה, דְּבְתוֹךְ כְּלִי שֶׁאֵינוֹ מְנֻקָּב לֹא יַגְעִיל אֲפִלּוּ כְּלִי אֶחָד אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא צָף וְאֵינוֹ נוֹגֵעַ בְּשׁוּלַיִן, אֶלָּא אִם כֵּן מַשְׁהֶה אוֹתָם בְּתוֹךְ הַיּוֹרָה עַד שֶׁהַמַּיִם מַעֲלִים רְתִיחָה בַּכְּלִי שֶׁהוּא רוֹצֶה לְהַגְעִיל: (כב) **אִם נוֹגְעִים זֶה בָּזֶה.** דְּבִמְקוֹם נְגִיעָתָן (כז) לֹא סָלְקֵי הָרְתִיחָה, אַף עַל גַּב דְּלְעִנְיַן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יפ) מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ו), וְכֵן מִשְׁמַע בְּפֶרִי חָדָשׁ וּבְכָאוּר הַגְּרַ"א, וְכֵן הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ו) מְצַדֵּד דְּיֵתֶר הַדְּבָרִים הוּא עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב: (יב) חק יַעֲקֹב (סק"א): (יג) דְּלְכְתְּחִלָּה לְעִנְיַן הַגְעָלָה, טוֹב לְחֹשׁ לְדַעַת הַפּוֹסְקִים שְׁסּוֹבְרִין דְּלְאַחַר שֵׁשׁ עַד הַלַּיְלָה גַּם כֵּן אָסוּר נוֹתֵן טַעַם לְפָגֹם וּמִשָּׁהוּ, אִם כֵּן עַל כָּל פָּנִים יֵשׁ לִזָּהֵר בְּאַלּוּ הַחֲמוּרוֹת הַנַּ"ל: (יד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) לְפִי דַּעַת הַשַּׁ"ךְ (יו"ד) בְּסוֹף סִימָן קכ"א (סק"כ), עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר שֶׁמְּפַקֵּפֵק עָלָיו, וְעַיֵּן בְּפֶרִי מְגַדִּים (א"א סק"ו). וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (שם) שֶׁכָּתַב, דְּאִם בְּכְלִי אֶחָד שֶׁל חֶמֶץ נִתְבַּשֵּׁל בָּשָׂר וּבְאֶחָד דָּגִים, אֵין מִצְטָרְפִין יַחַד, וְכַמָּה אַחֲרוֹנִים הִשִּׁיגוּ עַל זֶה, וְעַיֵּן מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל שֶׁמִּישְׁבוּ: (טו) וְאַף הַיּוֹרֶה שֶׁמַּגְעִילִין בָּהּ, נוֹהֲגִין לְהַגְעִיל אוֹתָם מִקֹּדֶם אַף כְּשֶׁהִיא אֵינָהּ בֶּן יוֹמָא [בַּ"ח (ס"ד) וּפְרִי חָדָשׁ]: (טז) וְהַקְּדָרָה אֵינָהּ נִטְרֶפֶת בְּכָךְ: (יז) וּלְפִי הַמְבֹאָר לְקַמִּיהּ, דְּנָהֲגוּ שֶׁלֹּא לְהַגְעִיל שׁוּם כְּלִי כְּשֶׁהוּא בֶּן

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah